

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2530/2018
24.10.2018. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Бранислава Босиљковића и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ, ВВ, ГГ и ДД, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Горан Зечевић, адвокат из ..., против тужене "ЂЂ" а.д. са седиштем у ..., чији је пуномоћник Страхинја Давидов, адвокат из ..., ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 368/2018 од 07.05.2018. године, у седници одржаној 24.10.2018. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 368/2018 од 07.05.2018. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 368/2018 од 07.05.2018. године и Основног суда у Новом Саду П1 2196/15 од 22.11.2017. године у одбијајућем делу за период од 05.05.2012. – 30.04.2013. године, у делу којим је одбачена тужба тужилаца и у делу одлуке о трошковима спора и предмет враћа Основном суду у Новом Саду на поновно суђење у укинутом делу.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2196/2015 од 22.11.2017. године, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца од другог до петог реда и обавезан тужени да им за одређене периоде исплати разлику између исплаћене и припадајуће зараде по основу увећања за рад у сменама са законском затезном каматом и припадајућим доприносима, како је изреком наведено, док су тужбени захтеви ових тужилаца одбијени за исплату новчаних износа преко досуђених износа, за период од 05.05.2012. године до 30.04.2013. године, са законском затезном каматом и припадајућим доприносима. Одбијен је у целости тужбени захтев тужиоца првог реда АА за исплату одговарајуће зараде са законском затезном каматом и припадајућим доприносима у периоду од 27.02.2011. године до 31.12.2013. године. Одбачена је тужба тужилаца од првог до петог реда у делу којим предлажу утврђење да су ништави члан 3. Уговора о раду и члан 4. Анекса Уговора о раду, у делу у коме се наводи "основна, односно стартна зарада се добија множењем основног, односно стартног броја бодова са вредношћу бода коју одређује послодавац на основу оствареног пословног успеха Фабрике за

месец за који се врши исплата зараде запосленима", као супротан одредби члана 19. Општег Колективног уговора и члану 36. Посебног Гранског колективног уговора за металску индустрију Србије и Закона о раду, те да у том делу не производи правно дејство. Обавезан је тужени да тужиоцима од другог до петог реда накнади парничне трошкове у износу од 174.237,50 динара. Обавезан је тужилац првог реда да туженом накнади парничне трошкове у износу од 88.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 368/2018 од 07.05.2018. године, одбијена је жалба парничних странака и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Испитујући постојање услова за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној на основу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП ("Службени гласник РС" 72/11... 55/2014), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија дозвољена због потребе уједначавања судске праксе и тумачења права.

Према утврђеном чињеничном стању, сви тужиоци у овој парници су спорном периоду радили у две, односно у три смене. У том периоду у примени је био Колективни уговор туженог из маја 2010. године који се примењивао до 24.12.2013. године. У време важења овог Колективног уговора туженог, закључен је Посебан – Грански колективни уговор за металску индустрију Србије (објављен у "Службеном гласнику РС" 10/12 од 10.02.2012. године, ступио на снагу 19.02.2012. године). Код туженог се примењивао од ступања на снагу Одлуке министра рада и социјалне политике о примени Посебног колективног уговора за металску индустрију на све послодавце који обављају ову делатност ("Службени гласник РС" 41/12) који се примењивао од 05.05.2012. до 30.04.2013. године. Одредбама гранског КУ за металску индустрију Србије је прописано да се примењује на све запослене код послодавца, те да се непосредно примењује на делатности металског комплекса, да су учесници КУ код послодавца код којих је организован синдикат у обавези да у складу са одредбама закона и овог КУ закључе КУ или изврше измене и допуне важећег КУ ради усклађивања са одредбама закона и Гранског КУ. Прописано је и да послодавци и чланови Уније послодаваца Србије код којих ни један синдикат не испуњава услове репрезентативности или синдикати нису закључили споразум о удруживању, односно ако учесници колективним преговарањем не постигну сагласност за закључење КУ, дужни су да донесу општи акт или изврше измене и допуне постојећег општег акта ради усклађивања са одредбама закона и гранског КУ, те са запосленима закључе уговоре о раду или их ускладе са одредбама гранског КУ. Вештак је при изради налаза, приликом обрачуна зараде тужиоцима примењивао утврђени број бодова за послове које су они обављали и основу зараду обрачунавао у складу са утврђеним бројем бодова и вредношћу бода која је била утврђена од стране директора туженог, те је на тако обрачунату основну зараду у складу са ПКУ туженог обрачунавао у складу са Законом о раду, увећану зараду за рад на дан празника који је нерадан, за прековремени рад и тзв. минули рад док

је увећану зараду за рад у сменама тужиоца обрачунао само за часове рада у другој смени увећавајући је само за 10%. Утврђена је разлика између обрачунате и исплаћене одговарајуће зараде (без увећане зараде за рад у сменама) и припадајуће одговарајуће зараде (без увећане зараде за рад у сменама) за део спорног периода у којем су били у примени посебан грански КУ и општи КУ и то обрачунате применом основне зараде утврђене као производ основне зараде за најједноставнији рад у висини минималне зараде и коефицијента посла који је као најнижи утврђен овим гранским КУ а за послове за које се захтева IV CCC тј. 1,75 као множење основне зараде за најједноставнији посао са коефицијентом посла тужилаца – сагласно Општем КУ, затим је утврђена разлика између обрачунате и исплаћене увећане зараде за рад у сменама за део спорног периода у којем су били у примени Посебан – Грански КУ и Општи КУ, а утврђен је и збир утврђених разлика за овај период, као и збир обрачунатих затезних камата на тако утврђене разлике. Правноснажном пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1390/13 од 13.12.2016. године обавезан је тужени да тужиоцу првог реда – АА исплати разлику између исплаћене и увећане зараде на минималну зараду у износу од 125.099,60 динара за период од 01.08.2010. године до 31.12.2013. године, са затезном каматом на сваки појединачни месечни износ и на име затезне камате исплати износ од 72.182,14 динара, као и да му обрачуна и уплати припадајуће доприносе на утврђену разлику зараде.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбене захтеве тужилаца од другог до петог реда, за исплату на име разлике између исплаћене и припадајуће зараде по основу увећања за рад у сменама, за период од 05.05.2012. године до 30.04.2013. године, делимично одбили а у односу на тужиоца АА одбили тужбени захтев за цео утужени период, и одбацили тужбу тужилаца од првог до петог реда у делу захтева за утврђење ништавости уговора о раду и то у делу у коме је у супротности са КУ, јер је поднета по протеклу рока из члана 195. Закона о раду. Досудили су разлику између исплаћене и припадајуће зараде и то применом основне зараде обрачунате у складу са Колективним уговором туженог и законског коефицијента увећања за рад у сменама, уз обавезу туженог да тужиоцима на досуђени износ разлике увећане зараде изврши и уплату припадајућих доприноса за обавезно социјално осигурање као саставних делова зараде. По оцени нижестепених судова тужени свој Колективни уговор није ускладио са одредбама Гранског колективног уговора, па због тога није имао обавезу да примени одредбе Гранског уговора непосредно. Поред тога, непосредна примена Гранског Колективног уговора представљала би оријентационо сврставање у одређену групу занимања и платни коефицијент који не одговара стварном стању.

Становиште нижестепених судова није правилно.

Тужба ради утврђења ништавости уговора не застарева (члан 109. ЗОО), па се у конкретном случају не примењује правило из члана 195. Закона о раду. Због тога ће у поновном поступку нижестепени судови мериторно одлучити о захтеву тужилаца у овом делу.

Према члану 256. Закона о раду ("Службени гласник РС" 24/05) Општи и Посебан колективни уговор непосредно се примењују и обавезују све послодавце који су у време закључивања Колективног уговора чланови удружења послодаваца – учесника Колективног уговора (став 1). По члану 257. истог закона министар може да одлучи да се Колективни уговор или поједине његове одредбе примењују и на послодавце који нису чланови удружења послодаваца – учесника Колективног уговора (став 1). Чланом 258. прописано је да министар може на захтев послодавца или удружења послодаваца да одлучи да се Колективни уговор из члана 257. овог закона у делу који се односи на зараде и накнаде зараде не примењују на поједине послодавце или удружења послодаваца (став 1). Послодавац односно удружење послодаваца могу да поднесу захтев за изузимање од примене Колективног уговора са проширеним дејством, ако због финансијско-пословних резултата нису у могућности да примене Колективни уговор (став 2). Уз захтев из става 2. овог члана послодавац или удружење послодаваца дужни су да доставе доказе о разлозима за изузимање од примене колективних уговора са проширеним дејством (став 3). Чланом 259. Одлуку о изузимању од примене Колективног уговора министар доноси по прибављеном мишљењу социјално-економског савета.

Имајући у виду цитиране законске одредбе, грански Колективни уговор је у конкретној ситуацији морао бити непосредно примењен без обзира што тужени није ускладио одредбе свог Колективног уговора са њим, јер запослени не може да трпи штетне последице, а послодавац да извлачи корист из чињенице да Појединачни колективни уговор није усклађен са Посебним (Гранским) који хијерархијски има већу правну снагу. Усклађивање коефицијената за исплату зараде извршио је вештак. Због тога се не може прихватити закључак нижестепених судова да би примена гранског Колективног уговора представљала оријентационо сврставање у одређену групу занимања и платни коефицијент који не одговара стварном стању. Међутим, изостала је оцена нижестепених судова да ли је усклађивање извршено правилно (тужени је имао примедбе на начин разврставања тужилаца сматрајући да треба поћи од послова које су обављали а не од степена њиховог образовања). Како од ове чињенице зависи правилна примена материјалног права, односно висина износа који је тужени у обавези да исплати, нижестепене пресуде су морале бити укинуте.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду све примедбе из овог решења, као и приговор пресуђене ствари у односу на тужиоца АА и донети нову и закониту одлуку.

На основу члана 416. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић